

стопирани преди всичко в зоната на „получаването“. При това, „ако стане – хубаво, ако не върви – ще ходим на друго място“.

Следователно тази разноплановост между „получаването“ и „отдаването“ сред ромите има много сложни и различни по характер причини, условия, механизми и траектории на изява. Поради това те не трябва да се примитивизират и унифицират, тъй като имат разнороден (исторически и социален, хронологически и пространствен, формален и функционален) параметър на своята биографичност и процесуалност в живота и на ромите, и на цялото общество. Естествено, от казаното ни най-малко не трябва да се правят прибързани и погрешни изводи, да се лансират и утвърждават предразсъдъчни клишета и преднамерени обобщения за ромите като социален и етничен субект.

Първо, по отношение на възможностите те да се представят в ролята на особени примитивизатори, на огрубяващи и профанизирани богатството и многобагрието на родното ни фолклорно наследство, на празнично-обредната ни минала и съвременна събитийност. Защото най-малкото в това отношение и като контрапункт би могло да се каже, че тъкмо циганите са фактор, който също съхранява и репродуцира немалко от фолклорната ни съкровищница (както песенен, танцов, музикален, ритуален и др. фонд) и в неформален, а и във формален аспект (чрез участието си в съответни състави, оркестри).

Второ. Недопустимо е профанизирането на социалния и духовния портрет на ромите и по линия на въздаянието чрез духовно-идеалната санкционираност, т. е. чрез тотално приписване на ориентацията им само към меркантилно получаване, към комерсиален патос в житейско-всекидневните и есцесивните им поведенчески прояви. Защото онези роми, които са съумели да се откъснат от „дъното“, които са се „направили сами хора и личности“, структурирали са се и са се вертикализирали в социалното пространство със собствените си житейски, професионални, човешки и пр. позиции и черти, са демонстрирали онази дълбока, искрена и желана от самите тях значимост, която те отдават на въздаянието на честта, на доверието и уважението от страна на „другите“ и посредством идеални, морално-духовни стимули и санкции. И няма нищо нередно в праг-